

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av utbildningen på
språkintröduktion i gymnasieskolan vid
Nyköpings gymnasium, Gripen 2, i Nyköpings
kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Nyköpings gymnasium, Gripen 2

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av utbildningen på språkintruktionsprogrammet under våren och hösten 2016. Granskningen vid Nyköpings gymnasium, Gripen 2, i Nyköpings kommun ingår i detta projekt.

Nyköpings gymnasium, Gripen 2, besöktes den 6-8 september 2016. Ansvariga inspektörer har Åsa Lindbäck och Lotta Héden varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av utbildningen på språkintruktionsprogrammet i gymnasieskolan genomförs i ytterligare 41 skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en publikation. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Skolinspektionen har följt två elevers utbildning vid språkintruktionsprogrammet i denna granskning. Elevnamnen *Samira* och *Fabiana* i denna rapport är fiktiva och används endast för att underlätta läsningen.

Bakgrundsuppgifter om Nyköpings gymnasium, Gripen 2

Nyköpings gymnasium är en gymnasieskola som består av fyra skolenheter; Gripen 1, Gripen 2, Tessingymnasiet och Skavstaggymnasiet. Språkintruktionsprogrammet ges vid skolenheten Gripen 2 och utbildningen där omfattar även gymnasiesärskolans verksamhet.

Organisatoriskt tillämpar Nyköpings kommun ett så kallat beställar-utförande-system. Beställningarna görs alltid av de kommunala nämnderna och för gymnasieskolan är det Utbildnings- arbetsmarknads- och integrationsnämnden som är beställare. Intern utförare för gymnasieskolan är divisionen barn, utbildning och kultur. På Nyköpings gymnasium, Gripen 2, finns en rektor, ansvaret för språkintröduktionsprogrammet har delegerats till en biträdande rektor.

Nyköpings kommun har samverkansavtal med kommunerna Oxelösund, Gnesta och Trosa. Det innebär att Nyköpings kommun även tar emot elever till språkintröduktionsprogrammet från dessa kommuner. Totalt läser ca 1 550 elever vid Nyköpings gymnasium och av dessa går ca 300 elever språkintröduktionsprogrammet på skolenheten Gripen 2. Rektor uppger att elevantalet ökade med ca 100 elever läsåret 2015/16.

Resultat

1. Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?

Frågeställningen fokuserar på i vilken omfattning huvudmannen, rektorn och skolpersonalen erbjuder eleverna en flexibel utbildning utifrån deras skiftande behov och förutsättningar. Det handlar om huvudmannens plan för utbildningen, kartläggning av elevernas kunskaper, den individuella studieplanen och hur den planen följs upp och omprövas. Forskning och identifierade framgångsfaktorer pekar på vikten av att riktlinjer finns för organisation och mottagande av nyanlända elever såväl som att en inledande bedömning genomförs av elevens kunskaper och erfarenhet. Framgångsfaktorer är också att utbildningen och undervisningen planeras och genomförs utifrån det bedömningen visar om elevens förutsättningar och behov samt att elevens utveckling mot utbildningens mål kontinuerligt utvärderas.¹

Flexibel utbildning

Inför Skolinspektionens besök har huvudmannen skickat in *"Plan för introduktionsprogrammen Nyköpings gymnasium"*. Av planen framgår att utbildningens syfte gällande språkintröduktionsprogrammet är att ge nyanlända ungdomar

¹ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

en utbildning med tyngdpunkt på det svenska språket, vilket möjliggör för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller annan utbildning. Vidare framgår att undervisningen baseras på elevens individuella studieplan som följs upp en gång per termin. Enligt planen ska utbildningen innehålla undervisning i svenska eller svenska som andraspråk och med stöd av validering av elevernas förkunskaper bör en elev få möjlighet att studera andra grundskole- och gymnasieämnen som eleven bedöms behöva för sin fortsatta utbildning. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling bör enligt planen ingå i utbildningen.

I intervju med lärarna framkommer att de inte har sett planen, att den är en skrivbordsprodukt och inte är ett levande dokument för dem. Studie- och yrkesvägledarna uppger dock att de arbetar efter den plan för utbildning som kommunen har tagit fram. Exempelvis hjälper studie- och yrkesvägledarna till med att ordna praktikplatser i till exempel språkutvecklande eller motivationshöjande syfte. Representanterna för huvudmannens "produktionslinje" (divisionschef och sakkunnig) uppger att planen är allmänt hållen och representanterna för politiken (ordförande samt vice ordförande i nämnden) uppger att planen behöver revideras under denna mandatperiod. Planen fastställdes 2011 och har inte reviderats sedan dess.

I intervju med både lärare, studie- och yrkesvägledare och rektor framkommer att studierna vid språkintruktionsprogrammet förutom svenska som andraspråk även kan innehålla både ytterligare grundskoleämnen, gymnasieämnen samt andra insatser som kan vara gynnsamma för elevens kunskapsutveckling. Både *Samira* och *Fabiana* läser svenska som andraspråk. De läser också andra ämnen som bild och idrott och hälsa. Ingen av eleverna läser någon gymnasiekurs. *Fabiana* berättar också att hon har blivit erbjuden att gå ut på praktik men att hon har avböjt det.

Att studietakten kan anpassas och varieras framkommer i intervjuer med såväl rektor, lärare, studie- och yrkesvägledare och elever. Lärarna berättar exempelvis att det kan ta lite olika tid för eleverna att komma framåt. De uppger att *Samira* inte borde behöva gå mer än ett år på språkintruktionsprogrammet eftersom hon är studiemotiverad och ambitiös. Hon har också lång skolbakgrund från sitt hemland. Lärarna uppger vidare att det finns en tanke på skolan om att ha två utbildningsspår varav ett är långsamt och ett är snabbare. *Samira* går det snabbare spåret. Enligt studie- och yrkesvägledarna kan eleverna flyttas till nästa nivå när de klarar de nationella proven på respektive nivå, årskurs 3 respektive årskurs 6.

I Skolinspektionens intervjuer med lärare, studie- och yrkesvägledare och rektor framkommer att elevernas scheman är individuella och anpassas efter elevernas önskemål och behov. Lärarna uppger exempelvis att *Fabianas* schema inte är färdigt och kommer att fyllas på med bland annat en extra lektion i svenska som andraspråk. Både lärare och rektor anger att eleverna läser heltid, 20 timmar, inklusive läsläsningstimmar.

Kartläggning

Vid skolenheten finns nyligen fastställda rutiner för kartläggning av nyanlända elever. I den inlämnade verksamhetsredogörelsen beskriver huvudmannen att kartläggningen sker i fyra steg där inskrivningssamtal tillsammans med kurator, studie- och yrkesvägledare och skolsköterska inleder kartläggningen. Vid inskrivningssamtalet kartläggs elevens bakgrund och erfarenheter samt vilka ämnen eleven har läst tidigare. Eleven placeras därefter i en kartläggningsgrupp och kartläggs i numeracitet och litteracitet samt i de ämnen som eleven läst tidigare. När skolan efter cirka en till två månader har fått fram en kartläggningsprofil av eleven fattar biträdande rektor beslut om i vilken grupp eleven ska placeras i.

Rektor uppger i intervju att hon ännu inte kan uttala sig om hur kartläggningen enligt de nya rutinerna kommer att fungera. Hon tror dock att alla lärare är medvetna om hur kartläggningen går till. Enligt rektor har *Samira* och *Fabiana* kartlagts enligt den gamla modellen där de testades i engelska, svenska och matematik. De fick sedan välja de ämnen de tyckte var roliga att läsa. Att det kartläggningsmaterial som finns nu inte fanns när *Fabiana* kartlades bekräftas av lärarna. Lärarna uppger att de hade inskrivningssamtal med henne och en tolk när hon började för ca två år sedan. *Fabiana* berättar att hon fick göra tester i engelska, matematik och modersmål när hon började läsa på språkintruktionsprogrammet.

Enligt lärarna är studiehandledare eller tolk med vid de kartläggningssamtal som sker. Detta bekräftas av studie- och yrkesvägledaren som uppger att testerna vid kartläggningssamtalet görs på svenska men att eleverna kan få stöd av en studiehandledare.

Enligt representanter från huvudmannens "produktionslinje" behöver kommunen säkra kvaliteten i mottagandet. Kommunen kommer att se över hur mottagandet fungerar för gymnasieskolan så att det blir likadant för alla elever. Det behöver enligt representanterna finnas en struktur för att fånga upp vad eleverna har gjort på ett mer systematiskt och teoretiskt plan som bygger på forskning och beprövad erfarenhet.

När det gäller validering av betyg berättar *Samira* att hon har lämnat sina motsvarande gymnasiebetyg från hemlandet till studie- och yrkesvägledaren som i sin tur ska skicka in dem för validering. Detta bekräftas av studie- och yrkesvägledaren som också uppger att hon brukar validera utländska betyg. När betygen har validerats kommer *Samira* enligt henne själv och studie- och yrkesvägledaren, att veta vad hon måste läsa för ämnen för att kunna läsa vidare till civilingenjör.

Förkunskaper och behov

När det gäller hur utbildningen ska utformas uppger studie- och yrkesvägledaren att *Samira* väntar på att hennes betyg från hemlandet ska valideras. En plan för vilka ämnen hon behöver för sina fortsatta studier ska sedan utformas. *Samira* uppger att de ämnen hon läser är beslutade av skolan men att hon ska få veta vilka ämnen hon behöver läsa när hennes betyg har validerats.

Med *Fabiana* har, enligt studie- och yrkesvägledaren, samtal förts om vilka ämnen hon behöver för att kunna läsa det program hon vill. *Fabiana* uppger att de ämnen hon läser är beslutade av skolan men att hon inte skulle vilja läsa några andra ämnen.

Enligt lärarna är det förbestämt vilka ämnen eleverna ska läsa men det går att ändra efter önskemål och behov. Studie- och yrkesvägledaren och rektor bekräftar att varje elev har ett eget schema utifrån sina behov. Om en elev exempelvis vill läsa engelska så ser skolan till att eleven får göra det. Samtal sker dock alltid med studie- och yrkesvägledaren innan ändringar görs. Nya scheman publiceras enligt rektor varje måndag. Ambitionsnivån är, uppger lärarna, att individanpassa utbildningen men på grund av lokalbrist och att det inte finns någon som har en överblick över elevernas utbildningsbehov, tar skolan inte tillvara på varje elevs förkunskaper. Exempelvis läser *Samira*, enligt lärarna, NO på för låg nivå utifrån hennes kunskaper.

Lärarna uppger att eleverna vid språkintruktionsprogrammet är indelade i grupper utifrån vilka mål i svenska som andraspråk de arbetar mot. Eleverna börjar läsa svenska som andraspråk mot målen i årskurs 3, därefter byter de grupp för att läsa svenska som andraspråk mot målen i årskurs 6. När eleverna har nått målen för årskurs 6 flyttas de över till intruktionsprogrammet individuellt alternativ.

I intervju med både *Samira* och hennes lärare framgår att hon, när hon började på skolan under vårterminen 2016, läste svenska som andraspråk mot målen i årskurs 3. Hon är nu efter att ha gjort prov i ämnet placerad i en grupp som läser mot målen i årskurs 6. *Samira* berättar också att hon inför terminsstarten höstterminen 2016 även har fått göra tester i matematik och engelska.

Nyköpings gymnasium, Gripen 2, har upprättat individuella studieplaner för *Samira* och *Fabiana*. Planerna innehåller de ämnen eleverna läser och de ämnen de har läst. Även datum för kursstart och kursslut samt betyg eleverna har fått, framgår. De individuella studieplanerna saknar en beskrivning av elevernas mål, på lång såväl som på kort sikt, samt eventuella motivationsinsatser. Enligt rektor ska ett nytt digitalt system införas på skolan och i det finns en mall för individuella studieplaner kopplat. Skolinspektionen har tagit del av mallen och enligt den kommer såväl syfte och mål med utbildningen som avslutade, pågående och planerade ämnen/kurser samt andra för eleven gynnsamma aktiviteter att framgå. Exakt hur arbetet med dessa individuella studieplaner kommer att se ut framkommer inte i intervjun.

Både *Samira* och *Fabiana* uppger att de inte har sett sin respektive studieplan tidigare men de känner igen de ämnen som anges i dem. I intervju med lärarna uppger de att studieplanerna inte används aktivt. En lärare säger att det förra året inte var en enda studieplan som stämde med vad eleven läste. På fråga om hur elevernas kunskapsutveckling dokumenteras svarar lärarna att det sker i fysiska mappar. Detta bekräftas av studie- och yrkesvägledaren samt rektor som även säger att ämneslärarna dokumenterar elevernas kunskaper vid varje läsårsslut.

Vad gäller andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling uppger studie- och yrkesvägledaren att skolan erbjuder det i form av praktik. Vidare uppger studie- och yrkesvägledaren att det är hon som hjälper eleverna med det. Praktiken är dels för elever som behöver motivation men även för elever som vill eller behöver språkträna. *Fabiana* berättar att hon har erbjudits praktik men att hon vill läsa färdigt på språkintrödnation innan hon gör praktik.

Uppföljning och utvärdering

Rektor uppger vid intervjutillfället att eleverna följs upp främst i svenska. Studie- och yrkesvägledaren uppger att eleverna får göra tester i svenska som andraspråk, engelska och matematik vid skolstart för att lärarna ska kunna placera in dem i rätt grupp. Eleverna kan enligt lärarna flyttas till nästa nivå fyra gånger per år.

Enligt representant från huvudmannens "produktionslinje" behöver dock huvudmannens och skolans uppföljning av elevernas kunskapsutveckling utvecklas och göras på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att utbildningen inte i alla delar är flexibelt utformad och anpassad efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, avseende studietakt, omfattning och innehåll.

Huvudmannen har en plan för språkin introduktionsutbildningen, den följs dock inte fullt ut. I intervju med lärarna framkommer att de anser att huvudmannens plan inte används som ett aktivt verktyg i utbildningen.

I planen för utbildningen framgår att undervisningsarbetet vid språkin introduktionsprogrammet ska baseras på elevens individuella studieplan. Den individuella studieplanen används dock inte aktivt och det är enligt Skolinspektionens bedömning svårt för både eleverna och personalen att bland annat få en överblick över den enskilda elevens utbildning. Den individuella studieplanen används därmed inte som det verktyg den är avsedd att vara i elevens utbildning.

Skolinspektionen konstaterar att det finns nyligen fastställda rutiner för hur kartläggning av eleverna ska gå till vid ankomst till skolan. De nya rutinerna förefaller kända hos lärarna och övrig personal på skolan även om de nyligen börjat arbeta efter dem. När det gäller uppföljning och utvärdering av elevernas utbildning framgår att det främst sker vid fasta tillfällen.

2. Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?

Frågeställningen fokuserar på om eleverna får studie- och yrkesvägledning av skolpersonalen som en integrerad del av deras utbildning, så att de får kunskap om och kan göra medvetna och självständiga val om sin studie- och yrkesinriktning. Det handlar alltså om att personalen på skolan ska informera och ge eleverna vägledning inför de val av kurser som erbjuds, om möjligheterna till fortsatta studier i och utanför gymnasieskolan och om framtida yrkesval och att den studie- och yrkesvägledning som eleverna får är en integrerad del av deras utbildning. En del av detta vägledningsarbete handlar också om att ge eleverna stöd i att formulera mål för sina studier. Vidare handlar det om att eleverna ska öka sin förmåga till studieplanering och att ta ställning till sin studie- och yrkesinriktning. Forskning visar på vikten av ett nära samarbete med omgivande samhälle för att utveckla utbildningen och dess kvalitet.²

² Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Personal

För att kunna täcka elevernas behov av vägledning inför val av utbildning och yrkesverksamhet finns det två studie- och yrkesvägledare på Nyköpings gymnasium, Gripen 2. Den ena studie- och yrkesvägledaren arbetar främst mot eleverna som läser på språkintruktionsprogrammet och den andra främst mot eleverna som läser individuellt alternativ. De samarbetar dock, och båda träffar eleverna från språkintruktionsprogrammet.

Vägledning

Studie- och yrkesvägledarna uppger i intervju att de arbetar med att vägleda eleverna vid språkintruktionsprogrammet på olika sätt i deras utbildning. En av studie- och yrkesvägledarna är alltid med vid inskrivningssamtalet. Hon uppger också att hon försöker vidga elevernas perspektiv bland annat genom att visa på den yrkesmångfald som finns i Sverige. Studie- och yrkesvägledaren som främst arbetar mot eleverna på individuellt alternativ berättar att hon brukar informera eleverna som läser mot målen i årskurs 6 om yrken och yrkesval.

En av studie- och yrkesvägledarna uppger att hon har öppen mottagning vissa tider och får signaler från lärare om det är någon elev hon behöver samtala med. För att fånga upp alla elever brukar studie- och yrkesvägledaren utifrån klasslistan se till att hon får träffa alla elever. Även mentorerna uppger i intervjun att de brukar prata om vägledningsfrågor på mentorstiden.

Samira berättar att hon har träffat en studie- och yrkesvägledare för att ställa frågor om hur hennes betyg kan valideras. Hennes första möte med studie- och yrkesvägledaren var när denne kom till klassen och presenterade sig. Även *Fabiana* berättar att hon har fått hjälp av studie- och yrkesvägledaren.

Medvetna och självständiga val

I intervju med studie- och yrkesvägledarna framkommer att de känner sig trygga med att *Samira* har fått tillräcklig studie- och yrkesvägledning för att kunna få kunskap om sina möjligheter och veta vilka val hon kan göra för att nå sina mål med studierna. När det gäller *Fabiana* uppger de att hon "*förmodligen har fått det*".

Att både *Samira* och *Fabiana* har fått studie- och yrkesvägledning framgår i deras respektive intervju. *Samira* uppger dock att hon skulle vilja ha mer information om hur hon kan gå vidare eftersom hon redan har gymnasiebetyg från sitt hemland. Hon vet dock att hon när hennes betyg från hemlandet har validerats, kommer att kunna planera sina studier mot att bli civilingenjör.

Fabiana berättar att hon gick till studie- och yrkesvägledaren för att fråga vad hon behöver läsa för att kunna bli barnmorska. Studie- och yrkesvägledaren berättade enligt *Fabiana* om den studieväg som leder dit. Studie- och yrkesvägledaren berättade också om alternativa yrken. Eftersom studievägen till att bli barnmorska är väldigt lång för *Fabiana* har hon nu ändrat sina planer och vill till en början studera till undersköterska i stället.

Integrerad del av utbildningen

Lärarna uppger i intervju att de inte har något studie- och yrkesvägledande uppdrag i undervisningen. Mentorerna uppger dock att de har ett uppdrag att guida, vägleda och hjälpa eleverna framåt. På mentorstiden pratar de med eleverna om bland annat hur de tänker kring fortsatta studier, om de vill gå på praktik med mera. Rektor bekräftar i intervju att studiehandledarna som också är mentorer har ett uppdrag att arbeta mot eleverna med studie- och yrkesvägledning.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna ges studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval.

På Nyköpings gymnasium, Gripen 2, har eleverna vid språkintruktionsprogrammet tillgång till personal med sådan kompetens att de kan vägleda eleverna inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Det finns en integrerad del av studie- och yrkesvägledning i undervisningen genom mentorerna som har ett uppdrag att arbeta med detta. Formerna för samverkan mellan studie- och yrkesvägledare är dock inte helt och hållet utarbetade och utvecklade så att eleverna fullt ut kan göra medvetna och självständiga studie- och yrkesval.

3. Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Frågeställningen fokuserar på i vilken grad elevhälsan arbetar hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande, och i detta arbete samverkar med övriga personalgrupper på skolenheten. Främst i syfte att stödja elevens utveckling mot målen för utbildningen. Tillgången till elevhälsa bedöms på huvudmannanivå. Frågan om hur elevhälsan arbetar gentemot eleverna bedöms på skolenhetsnivå. Forskning och en identifierad framgångsfaktor pekar på vikten av att det finns samsyn i förhållningssätt där all personal tar ett

gemensamt ansvar och att de nyanlända eleverna är hela skolans angelägenhet.³

Tillgång

Elevhälsan vid skolan består av tre skolsköterskor, två kuratorer, två specialpedagoger och en psykolog. Skolläkare arbetar vid den centrala elevhälsan och avropas vid behov.

Både *Samira* och *Fabiana* uppger att de känner till att det finns bland annat skolsköterska och kurator. Lärarna uppger i intervju att eleverna får en informationsfolder från skolan i vilken det framgår vilka kompetenser inom elevhälsan som finns samt vem man ska kontakta om man behöver hjälp. *Samira* bekräftar att hon har fått en sådan folder.

Hälsofrämjande arbete

När det gäller elevhälsans hälsofrämjande arbete framgår i intervjun med elevhälsans representanter att eleverna får träffa skolsköterskan för hälsosamtal vid inskrivningen. Just nu är det dock enligt en av representanterna kö. De elever Skolinspektionen har intervjuat vid besöket uppger att de har träffat skolsköterskan. *Samira* berättar att skolsköterskan gjorde syn och hörseltest, pratade om vaccination och eventuella allergier.

I intervju med representanterna från elevhälsan framgår att det finns planer på att jobba med hälsofrågor. Bland annat ska eleverna få svara på frågor om sig själva, mål i livet, drömmar m.m. De berättar också att det planeras för ett projekt gällande sex- och samlevnad. Rektor uppger också att det kommer att vara temadagar och att temat sex- och samlevnad kommer att påbörjas efter jul.

Lärarna uppger i intervju att det inte är någon representant från elevhälsan som varit ute i klasserna. Lärarna säger att "*det kanske finns en plan men vi har inte sett den*". *Samira* berättar att det är modersmålsläraren som berättat för eleverna om hur man ska vara mot varandra och även om sex- och samlevnad.

Förebyggande arbete

När det gäller det förebyggande arbetet framgår i den dokumentation Skolinspektionen har tagit del av att elevhälsan i slutet av förra läsåret gjorde en kartläggning av vilka typer av ärenden de olika professionerna arbetar mest med. Kartläggningen gjordes utifrån den blankett lärarna använder i sin beskrivning

³ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

av elevens svårigheter när ett ärende lämnas över till elevhälsan. Utifrån kartläggningen har beslutats att elevhälsan kommer att fokusera på elevernas trivsel, att motverka utanförskap, nedstämdhet och maktlöshet. Lärarna uppger att de känner igen arbetet när Skolinspektionen visar dokumentationen.

I intervju med elevhälsans representanter uppger skolsköterskorna att de vill arbeta med temadagar, bland annat gällande rökning. Lärarna uppger dock att det inte görs något förebyggande arbete kring rökning men att personalen på skolan har pratat om att göra ett sådant arbete. Det enda som görs för tillfället, enligt lärarna, är att de och annan personal motar bort eleverna som röker och informerar om att de inte får röka på skolområdet. *Samira* och *Fabiana* berättar att de har fått information om att det är förbjudet att röka på skolan.

Åtgärdande arbete

Av intervjuerna med personal och elever framgår att elevhälsan arbetar åtgärdande, både medicinskt och pedagogiskt.

I den dokumentation Skolinspektionen har tagit del av framgår att lärarna anmäler till rektor via en checklista, om de uppmärksammar att en elev riskerar att inte nå målen. Rektor utreder om eleven är i behov av särskilt stöd och om elevhälsoteamet ska konsulteras som helhet. Lärarna bekräftar att de kan anmäla ärenden till elevhälsoteamet men uppger att det går fortare att kontakta enskilda personer i elevhälsan. Ingen av de intervjuade eleverna har haft behov av någon utredning av särskilt stöd.

Både *Samira* och *Fabiana* berättar att de vet att de kan kontakta elevhälsans representanter vid behov. *Fabiana* uppger att skolsköterskan har hjälpt henne när hon haft behov av det. Båda eleverna berättar också att de är medvetna om att de kan gå till kurator för samtal. *Fabiana* uppger att hon inte har haft behov av kurators hjälp och *Samira* berättar att hon inte velat ha kurativ hjälp även om hon vet att möjligheten finns.

Elevhälsans samarbete med skolans personal

I den dokumentation Skolinspektionen har tagit del av samt i intervjuerna framgår att elevhälsoteamet träffas en gång i veckan. Lärarna uppger att de inte har något forum där de kan träffa elevhälsoteamet men de kan kontakta exempelvis specialpedagogen om behov skulle uppstå. De uppger också att de kontaktar skolsköterskan och kurator vid behov. Om lärarna ser något som oroar dem gällande någon enskild elev hänvisar de också eleven till skolsköterska eller kurator.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att elevhälsans hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal inte motsvarar elevernas behov.

Eleverna på språkin introduktionsprogrammet vid Nyköpings gymnasium, Gripen 2, har tillgång till alla de kompetenser som elevhälsan ska omfatta. Elevernas behov tillgodoses i det åtgärdande arbetet. På skolan finns planer på att utföra ett visst förebyggande och hälsofrämjande arbete. Detta arbete behöver dock komma igång så att eleverna får tillgång till det.

När det gäller samverkan mellan elevhälsans kompetenser och övriga personalgrupper på skolan ser Skolinspektionen ett fungerande arbete i det åtgärdande arbetet. Gällande det förebyggande och hälsofrämjande arbetet saknas dock tydliga former för hur samverkan mellan dessa grupper ska ske.

Syfte och frågeställningar

Syftet är att granska om elevernas utbildningsbehov på språkin introduktion tillgodoses, och om eleverna på detta program får stöd och vägledning under sin utbildning och inför fortsatta studier och yrkesliv.

För att uppfylla detta syfte ska följande frågeställningar besvaras:

- 1) Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?
- 2) Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?
- 3) Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Metod och material

Granskningsdesignen utgår från två elevers skolsituation på språkin introduktionsprogrammet. Information till granskningen samlas in genom dokumentstudier i form av verksamhetsredogörelse och annan dokumentation från skolen-

heten som belyser arbetet inom språkin introduktionsprogrammet. Dokumentstudier kompletteras med intervjuer med elever, pedagoger, elevhälsa, handledare, studie- och yrkesvägledare, rektor samt representanter för huvudmannen.

Skolinspektionen har inför granskningsbesöket begärt att få ta del av den dokumentation som finns kring eleverna i form av plan för utbildningen, individuell studieplan samt underlag av bedömningar av elevens kunskaper för upprättande av planen samt elevernas schema. Skolinspektionen har också begärt få in dokumentation av gymnasieenhetens systematiska kvalitetsarbete avseende språkin introduktionsprogrammet samt eventuell information avseende språkinformationsprogrammet på skolan som kan vara av vikt för granskningen.